

החלטת סגן הממונה על המשמעת – הכרעת דין

1. ענייננו במקרה של ניסיון לזיוף תשובות במבחן אמריקאי, לאחר קבלת הטופס במועד פתיחת המחברות.
 2. הנקבלת הייתה בזמן הרלוואנטי תלמידת שנה א' בחוג לסיעוד. על פי כתב הקובלנה, באוקטובר 2021 נבחנה הנקבלת במועד מיוחד באחד מקורסי הליבה – מבחן רב-ברירה, שהכיל 80 שאלות, וכלל טופס תשובות נפרד. טפסי התשובות במבחן נבדקו ונסרקו ע"י חברה חיצונית (ונשמרו במזכירות). בסוף אוקטובר התקיים מועד פתיחת המחברות במסגרתו קיבלה הנקבלת לידה את דף התשובות המקורי שלה. לאחר מועד פתיחת המחברות הנקבלת יצרה קשר עם המזכירות בבקשה לבדוק את הבחינה מחדש. כאשר נבדק שוב טופס הבחינה התגלו פערים בין טופס התשובות המקורי לבין זה שנסרק בתום הבחינה. בפרט, התברר כי הנקבלת שינתה בטופס התשובות המקורי את תשובותיה ל-8 שאלות. בכך, לפי כתב הקובלנה, הנקבלת ניסתה לקבל ציון עובר בבחינה. לנקבלת מיוחסות עבירות של ביצוע מעשה תרמית לצורך קבלת זכויות באוניברסיטה; והתנהגות שאינה הולמת מעמד של תלמיד (עבירות לפי סעיפים 29.2 ו-29.10 לתקנון המשמעת סטודנטים – (תשס"ח) [להלן – התקנון]).
 3. נקבעו לנקבלת מספר מועדים לדיון הקראה (מקוון), אליהם היא לא התייצבה. לאחר שלא הגיעה לדיון שנקבע ליום 21.12.21 החלטתי לקיים את הדיון בהיעדרה. בדיון הציגה הקבילה את הראיות הרלוואנטיות – בטופס התשובות של הנקבלת נמחקו שמונה שאלות שגויות (בסימון X) ונצבע עיגול חדש, של התשובה הנכונה לכל שאלה. כאמור, סימונים אלו לא נמצאו על הטופס שנסרק לאחר הבחינה.
 4. עיינתי בחומרי התלונה, וביקשתי מספר הבהרות מהצדדים לגבי השתלשלות האירועים. עולה, איפוא, התמונה העובדתית הבאה:
- במועד המיוחד ענתה הנקבלת נכונה על 38 שאלות מתוך 80 – ועל כן ציונה היה 48.
 - ביום 26.10 פנתה הנקבלת באימייל למזכירות וביקשה לברר הציון. התשובה – באותו יום – כי ציונה של הנקבלת 48 והיא נכשלה.
 - יומיים לאחר מכן, ביום 28.10, פנתה הנקבלת שוב וביקשה לברר אם אין טעויות בסריקה לאור השינויים שעשתה בתשובות במהלך הבחינה.
 - ביום 29.10 התקיים מועד פתיחת המחברות. הנקבלת נכחה במועד פתיחת המחברות וקיבלה את טופס המבחן המקורי (כן נכחו מספר סטודנטים נוספים, מרצת הקורס ומשגיח). לטענת הקבילה, במועד זה שינתה הנקבלת תשובותיה ל-8 שאלות (שמשקלן בציון 10 נקודות).
 - לאחר פתיחת המחברות, מרצת הקורס החליטה לקבל בארבע שאלות תשובה נוספת כנכונה. המבחן (ולמעשה – הטופס הסרוק, לא המקורי) נשלח להרצה חוזרת דרך החברה החיצונית. בהרצה החוזרת ציונה של הנקבלת עלה ל-51 (השינוי משקף 3 תשובות נכונות נוספות, כלומר 41 תשובות נכונות מתוך 50).
 - ביום 31.10 המזכירות ענתה לפניית הנקבלת (מיום 28.10). נמסר לנקבלת כי ציונה המעודכן הוא 51.
 - בחילופי האימיילים שנעשו לאחר מכן ביקשה הנקבלת סריקה חוזרת כדי לוודא את ציונה. בבדיקה עלו הפערים בין הטופס המקורי לזה שנסרק – כאמור, שמונה תשובות נוספות שונות.
 - מספר ימים לאחר מכן נפגשו ראשת התכנית והיועצת האקדמית של התכנית עם הנקבלת – אך הנקבלת הכחישה כל קשר לשינוי התשובות.
- להשלמת התמונה, אציין שנדרש ציון 60 בבחינה כדי לעבור את הקורס (והנקבלת נכשלה בשני המועדים הקודמים).

5. מהראיות ניתן לקבוע שהנקבלת זייפה את הבחינה. ניתן לראות בבירור את ההבדלים בין הטופס הסרוק למקורי – ואת הסימונים החדשים שנעשו בטופס המקורי, בעט כחול, בשמונה תשובות (ביחד עם מחיקת התשובה הקודמת). המסקנה הישירה והמתבקשת היא כי הנקבלת שינתה את התשובות במועד פתיחת המחברות.¹ אני מרשיע, על כן, את הנקבלת בעבירת ההתנהגות הבלתי-הולמת.

עבירת התרמית

6. האם יש להרשיע את הנקבלת גם בעבירת התרמית? הסעיף הרלוואנטי, סעיף 29.2 לתקנון, מגדיר כעבירת משמעת:

מסירת ידיעה כוזבת ביודעין לאוניברסיטה, רשויותיה, מוריה או עובדיה, או הסתרת מידע ביודעין, או ביצוע מעשה תרמית לשם קבלת זכויות באוניברסיטה, או בקשר ללימודים באוניברסיטה, לרבות שליחת אדם אחר להבחן במקום התלמיד, התחזות תלמיד אחר בבחינה או בקשה מתלמיד אחר לעמוד בבחינה במקום החייב בה.

מבלי לקבוע מסמרות, אני נוטה לדעה כי עבירת התרמית, בנוסח זה שבתקנון, היא עבירת מטרה. כלומר – נדרש כי, מבחינת המבצע, ביצוע מעשה התרמית (על שלל חלופותיו) יהיה "לשם קבלת זכויות באוניברסיטה".

7. בענייננו, כזכור, הציון המקורי של הנקבלת היה 48. במועד פתיחת המחברות הנקבלת שינתה 8 תשובות, כך שלכאורה ציונה לאחר הזיוף היה יכול להיות לכל היותר 58 – והיא עודנה נכשלת. האם במצב עניינים זה – כאשר הזיוף, גם אילו צלח, לא היה מזכה בציון עובר – ניתן לומר כי הנקבלת ביצעה את מעשה התרמית "לשם קבלת זכויות"?

8. הגעתי למסקנה כי יש להרשיע את הנקבלת בעבירת התרמית – גם תחת ההנחה כי יש להראות שהתרמית נועדה, מבחינת הנקבלת, "לשם קבלת זכויות".

9. ראשית, מתבקש לומר כי לנקבלת התקיים היסוד הנפשי הדרוש – הדעת נותנת כי היא סברה שהעלאת 10 נקודות תועיל לה, ולו במשהו. אפשר שסברה שתוכל לעבור גם עם ציון 58. אפשר שציפתה להעלאת כיתתית של מספר נקודות (כפי שארע במקרנו). אפשר וטענה בחישוב הנקודות הנדרשות. ואכן, בדין הפלילי ה"רגיל" אין נפקה מינה אם עשיית העבירה לא היתה אפשרית מחמת מצב דברים שהמנסה לא היה מודע לו או טעה לגביו" (ס' 26 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, שעניינו בניסיון לא צליח). הנקבלת, כזכור, לא התייצבה לדיון ולא הציגה את גרסתה ביחס לכוונתה.

10. שנית, כזכור ציונה של הנקבלת הועלה תוך כדי ל-51, עקב קבלת תשובות חלופיות. גם לאחר העלאת הציון המשיכה הנקבלת וביקשה מהמזכירות לבדוק מחדש את טופס המבחן שלה. במצב עניינים זה, אילו נסיון הזיוף היה צולח – ציונה של הנקבלת היה 61. כך שלכל הפחות התקיים היסוד הנפשי הדרוש בעת שהנקבלת המשיכה ופנתה למזכירות (והשוו להרשעה בעניין ד-44/2018).

11. אני מרשיע, אם כן, את הנקבלת בשתי העבירות המיוחסות לה – תרמית והתנהגות שאינה הולמת. הדיון בתיק זה נערך, כאמור, במעמד צד אחד. הנקבלת יכולה לעתור לביטול פסק דין זה תוך 14 ימים (ס' 54.3 לתקנון).

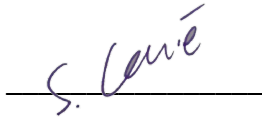
הערה לסיום – פרצה (שנסגרה) קוראת לגב

12. אין זה המקרה הראשון בו נעשה ניסיון לזייף טפסי בחינה – למשל תוך מחיקה וסימון מחדש של תשובות במבחן אמריקאי, במועד חשיפת הבחינות. השוו לפסקי הדין בעניין ד-53/2016 ו-ד-44/2018,

¹ אציין כי גם בטופס הסרוק הנקבלת שינתה את התשובות במקרים מסוימים. שינויים אלו נעשו כמובן תוך כדי הבחינה (ולכן מופיעים בטופס הסרוק) – אך בטופס המקורי התווספו שינויים נוספים לאחר מועד פתיחת המחברות.

שעוסקים בנסיבות דומות. תיק נוסף – אף הוא מהחוג לסייעוד – תלוי ועומד בפני בית הדין כעת (ד-54/2021). כפי שממחיש ענייננו, ההתקדמות בטכנולוגיה, דהיינו, סריקת הטופס המקורי, הפכה כל ניסיון זיוף כזה לניסיון עקר. הפירצה, אם כן, נסגרה. עם זאת, דומה כי חלק מהסטודנטים אינם מודעים ל"סגירת הפירצה". טוב יעשו מזכירות החוגים אילו יודיעו באופן בולט, למשל במועד פתיחת המחברות, כי בידן סריקת הטופס המקורי; וכי כל שינוי שיעשה בטופס המקורי ייבחן אל מול הטופס הסרוק.

הכרעת הדין ניתנה היום, 25.2.2022, בהיעדר הצדדים.

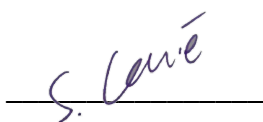
ד"ר שי נ. לביא

ס' הממונה על המשמעת

החלטת סגן הממונה על המשמעת – גזר דין

1. ביום 13.3.2022 התקיימה ישיבת טיעונים לעונש בעניינה של הנקבלת. בדומה לדיונים הקודמים בתיק הישיבה התקיימה במעמד צד אחד – הנקבלת לא התייצבה לדיון העונש (המקוון) למרות הנסיונות ליצור עמה קשר בדרכים שונות.
2. הקבילה עתרה לעונש של שלוש שנות הרחקה, בנוסף להרחקה על תנאי ופסילת הקורס. הקבילה סברה כי עבירת התרמית מצדיקה עונש חמור – יותר מאשר עבירת ההונאה – והפנתה למקרים דומים בעבר (ראו למשל המקרים המוזכרים בפסקה 12 להכרעת הדין). בנוסף, הקבילה הדגישה טעמים לחומרא – אי התייצבותה של הנקבלת; והיותה תלמידת סיעוד, מקצוע הדורש חובות אמון מוגברות. היותה של הנקבלת תלמידת שנה א', לטענת הקבילה, אינה מהווה סיבה להקל בעונשה, שכן בענייננו לא ניתן לטעון לאי ידיעת הכללים עקב חוסר ניסיון אקדמי.
3. עיינתי שוב בחומרי הקובלנה ובפסיקה הרלוואנטית לענייננו. אני סבור כי עבירת התרמית – בנסיבות של זיוף בדיעבד של מבחן, כבענייננו – חמורה לא פחות מעבירת ההונאה. לכן, נקודת המוצא צריכה להיות עונש הרחקה משמעותי (השוו לפסק הדין המנחה בעניין שיקול הדעת בעבירת ההונאה, ע-5/2015). בנסיבות העניין, ולאור פסיקה קודמת, עונש של שנתיים וחצי הרחקה הוא עונש הולם. כך, בפרט לאור הזיוף הבוטה והתעקשותה של הנקבלת לשנות הציון (ראו פסקה 10 להכרעת הדין).
4. אשר על כן, אני גוזר את עונשה של הנקבלת כדלקמן:
 - א. פסילת הקורס נשוא הקובלנה.
 - ב. הרחקה בפועל לתקופה של שנתיים וחצי. הנקבלת תוכל לשוב ללימודים באוקטובר 2024, כלומר, בסמסטר א' תשפ"ה.
 - ג. הרחקה על תנאי של שנתיים, למשך שלוש שנים מיום חזרתה ללימודים של הנקבלת (אם תחזור).
5. הנקבלת, כזכור, לא התייצבה לדיון העונש בעניינה. הנקבלת יכולה איפוא לעתור לביטול גזר הדין תוך 14 ימים (ס' 54.3 לתקנון).

גזר הדין ניתן היום, 16.3.2022.

ד"ר שי נ. לביא

ס' הממונה על המשמעת